

Undersøgelsen peger dels på kvindernes helt centrale rolle i samfundsøkonomien i et fattigt land, dels bliver det klart, at kvindernes meget belastede situation havde katastrofale følger for hele samfundet. Kvinderne måtte nødvendigvis prioritere de arbejdsopgaver, der var nødvendige for alles overlevelse, men omkostningerne kunne aflæses i børnedødeligheden og f.eks. i voldshypigheden og en generel åndelig forarmelse. En problemstilling der har paralleller i mange u-lande i dag.

Metodisk illustrerer undersøgelsen, hvor meget der er at hente i folketællingsmateriale, kirkebøger og lignende typer materiale. Det gælder også for kvindehistorien, der herhjemme mest har orienteret sig mod andre typer materiale og andre typer undersøgelser. Ved at gå helt ned på sogneniveau, kommer forfatteren tæt på at kunne identificere individuelle kvinder og følge dem over tid. Omkostningerne ved denne fremgangsmåde er et meget empirisk og også fremstillingsmæssigt »tungt« produkt.

Hanne Rimmen Nielsen

Lars Magnusson: *Den bråkiga kulturen*. Förläggare och smideshantverkare i Eskilstuna 1800-1850. (Författarförlaget, Vänersborg 1988) 412 s.

I Sverige er der i de seneste år udgivet adskillige vægtige bidrag til håndværkets historie. Navnlig forskere som etnologen Birgitta skarin Frykmann og historikerne Lars Edgren og Lars Magnusson har i artikler og bøger markeret sig med inspirerende synsvinkler og anderledes resultater.

Den foreliggende bog er forfatterens første, større sammenfatning af sin hidtidige forskning i Eskilstunahåndværkets historie i første halvdel af 1800-

årene. Som sådan er bogen en dybtgående totalanalyse af Eskilstunahåndværket i alle dets facetter. Men den er også – og især – et forsøg på at få greb om den såkaldte »bråkiga« kultur, som har givet bogen titel. En i myndighedernes og det reformivrige borgerskabs øjne synftig og uciviliseret kultur, der først og fremmest var kendetegnet af småkriminalitet, slagsmål, absurde omgangsformer, drikkeri, frimandage mv. Det var det syn på den gamle håndværkerkultur, der løb af med sejren i forrige århundredes ideologiske kamp, og det er forfatterens erklærede hensigt med denne bog at skabe et »alternativt gravminde« over det gamle Eskilstunahåndværk, et mere retfærdigt billede, der viser den »bråkiga« kultur som en integreret del af håndværkernes sociale virkelighed og kulturelle traditioner.

For at nå dette mål har Lars Magnusson gennemgået et omfattende og bredt kildemateriale, hvoraf især benyttes retsarkiver samt private personarkiver og erhvervsarkiver.

Teoretisk og metodisk er han stærkt inspireret af de seneste års nybrud inden for de kulturhistoriske fag, hvilket i den foreliggende bog giver en frugtbar kombination af historisk soliditet og teoretisk friskhed.

Det endelige resultat er en stor, til tider lidt omstændelig bog om det gamle Eskilstunahåndværk og om den gamle håndværkerkultur i det hele taget. Her vil være megen inspiration at hente for den, der – også i Danmark – interesserer sig for håndværkets historie. De fleste vil dog nok synes, at der mangler en afsluttende sammenfatning af bogens resultater. Uden virker den noget ufærdig.

Thomas Bloch Ravn

Knut Ohlsson: *Grosshandlare, bönder, folk. Trönös skogsnäringar från*